

CONTRIBUTIE: Leden: minimum f 6.— per jaar
Donateurs: minimum f 10.— p. j.**ADRES DER REDACTIE:**Dr. Kuyperstraat 5, Den Haag;
tel. redactie: 115936; giro 14574

OOST EN WEST

Officieel Orgaan der Koninklijke Vereniging „Oost en West“
Uitgave Schefferdrukkerij, Dordrecht, Wijnstraat 47, Tel. 5700

De tijd gaat voort

Wederom is in de geschiedenis van Nederland en Indië een tijdperk ingetreden, waarin de gebeurtenissen elkaar zo snel opvolgen, dat een veertiendaagse kroniek volkomen ontoereikend is om het snelle verloop bij te houden, laat staan het op de voet te volgen. Wederom staan wij voor beslissingen, welke het lot van Indië en van Nederland tot in lengte van dagen bepalen. Wederom doorleven wij historie.

De fleurige, zonnige maand van Mei, die maand waarin de bloemen geuren, gaat in Nederland's geschiedenis een eigen plaats verkrijgen.

De zon scheen, er woei een zoele lentewind, de vogels zongen en de geur der bloesems vervulde de lucht toen in Mei 1940 de Duitse horden ons land overvielen. Vijf jaren van onderdrukking volgde, jaren van leed en ellende, doch jaren mede waarin het verzet een saamhorigheid bracht, die vele partijen samenvoegde en vele verschillen overbrugde.

De zon scheen, toen in Mei 1945 het volk van stad en dorp jubelend de vrijheid vierde. Nog treurde moeders om hun zonen, nog was het woeste water over onze akkers, nog rookte de puinhopen in vele steden. Maar juichend trok men door de straten, met rood-wit-blauw en oranje gesierd en vol goede verwachtingen ging men de toekomst tegemoet.

De zon schijnt warmer dan ooit in enig Hollands voorjaar, weer geuren de bloemen en de vogels zingen. In deze zonnige Mei van 1947 schijnt het, als wilde de natuur in haar mildheid de zorgen van de bange winter doen vergeten. En wederom brengt de Meimaand voor het Nederlandse volk historische beslissingen.

De minister-president en de minister van Overzeese Gebiedsdelen vlogen naar Indië om die beslissingen te nemen. Althans: voor te bereiden. Of althans: de mogelijkheid te onderzoeken of bepaalde beslissingen, waarvan de Regering hier-te-lande de noodzakelijkheid inzag, metterdaad genomen kunnen worden. Het resultaat van dit onderzoek zal, voor Indië en voor Nederland, zeer belangrijk en wellicht voor geruime tijd van beslissende invloed zijn voor het welzijn onzer volken.

De problemen zijn talrijk, verward en hoogst-ernstig. In dit bestek moet met een korte aanduiding worden

Een volksbeweging van Soendanezen in West-Java wenst stichting van de Staat Pasoendan, verbonden met Nederland en onafhankelijk van de Republiek Indonesia. De Indische regering heeft ondanks het scherp verzet der Republiek, de rechtmatigheid dezer verlangens, binnen het kader van Linggadjati, erkend. Een delegatie komt dit streven vertolken, voorafgegaan door de groen-witte vlag van Pasoendan, geflankeerd door twee Nederlandse vlaggen.

volstaan. Er zijn politieke, staatkundige, financiële, militaire en economische vraagstukken, die alle onderling verbonden zijn. Van niet één enkele der moeilijkheden is een oplossing mogelijk, zonder dat tevens voor andere een regeling wordt gevonden; met niet één regeling kan men zelfs maar beginnen, zonder dat over de andere althans een begin van overeenstemming bereikt is. Het gehele complex is te herleiden tot een drietal vragen, die de kern raken. Het zijn deze vragen:

is, wat Java, Madoera en Sumatra betreft, de Republiek Indonesia bereid en voornemens thans te beginnen met een loyale uitvoering van de basisovereenkomst van Linggadjati?

is, wat alle overige delen van Ned.-Indië betreft, de Malino-overeenkomst een bruikbare en duurzame, alle betrokken volken bevredigende basis voor samenwerking?

is, wat geheel Indië betreft, van de luitenant-Gouverneur-Generaal dr. Van Mook, zijn naaste omgeving en de twee overblijvende leden der Commissie-Generaal te verwachten, dat zij het thans noodzakelijke beleid voeren, of dienen zij door nieuwe figuren vervangen te worden?

Alle andere problemen, zorgen en moeilijkheden zijn tot dit drietal vragen te herleiden. Die andere vraagstukken zijn overigens dringend en talrijk genoeg. Zij betreffen de positie der Nederlanders in Indië, en van andere volksgroepen, die men thans „minderheden“ pleegt te noemen; zij betref-

INDISCH RESTAURANT

„Ardjoena”

Groot Hertoginnelaan 68,
Den Haag, Telef. 391332

**Dagelijks
Rijstafel** vanaf 12 uur

RESERVEERT TIJDIG UW TAFEL

**NEDERLANDSCHE
HANDEL-MAATSCHAPPIJ, N.V.**

Hoofdkantoor: Amsterdam - Kantoren in Binnen- en Buitenland

FINANCIERING
VAN IM- EN EXPORTEN

Restaurant „Corner House”

ROTTERDAM

Telef. 31764 Mathenesserplein 31

Voor
speciaal *Indische Rijstafel*

Café-Restaurant „WEST-END”

Telefoon 84817
81576
86075

AMSTERDAM, Overtoom 87

Aanbevelend: W. Planje

G. J. R. VAN DER GAAG & ZN

Groenmarkt 27, Den Haag
Telefoon No. 112512

Drogerijen - Chemicaliën

Depôt der meest bekende
Binnen- en buitenlandsche Spécialité's

Stelt U belang in de verschijning van een Encyclopaedie, volgens een geheel nieuw systeem, waarbij vele bezwaren, die tegen de van oudsher bekende encyclopaedie bestaan zijn opgeheven? Zoo ja, vraagt dan toezending, bij verschijning, van een prospectus betreffende de E.N.S.I.E

Boekhandel P. v. Ketel

G. J. VAN DRIMMELEN, L. v. Meerdervoort 198b
s-Gravenhage. Telefoon 330481.

Oost West - Thuis Best

met *Cjamin* 't allerbest!

Eet

Ten Hoeve's

Roggebrood

Heerengracht 22, Waldeck Pyrmontkade 2E
DEN HAAG

v. Meursstraat 10a, ROTTERDAM

Golfcarton en Papierwarenfabriek N.V.

Nijverheidstraat 39-49, Rotterdam
Telefoon 72714 (2 lijnen)

DE BRON

VAN PAKPAPIER

EN GOLFCARTON

Hoû en Trouw

bij „De Schouw”

Witte de Withstr. 80

J. J. Dekker

ROTTERDAM

Operastudio

VAKOPLEIDING VOOR JONGE KUNSTENAARS
in vocaal-dramatische kunst, operette- en opera-koor

Instuderen ensembles en fragmenten, dramaturgie en analyse
inbegrepen. Opvoeringen door de jonge kunstenaars worden
voorbereid.

Inlichtingen: SCHEPENSTRAAT 89A, Tel. 45499, ROTTERDAM

fen onze troepenmacht in Indië en de zeer zware lasten, die zij voor onze financiële en valuta-positie medebrengt; zij raken de belangen van onze cultures, onze scheepvaart, onze bedrijven in Indië; zij betreffen het feit, dat het aantal beslissende instanties inzake Indië zozeer is toegenomen, dat het geheel onhanteerbaar dreigt te worden. Wat dit laatste betreft: naast en boven en door elkaar heen werken en woelen de bevoegdheden van de Nederlandse regering (ministerraad en ministerie van Overzeese Gebiedsdelen), de Nederlands-Indische regering (in feite: dr. H. J. van Mook met enkele raadgevers), de als verlengstuk der Nederlandse regering bedoelde Commissie-Generaal (na de recente mutaties nog slechts: prof. Schermerhorn en de heer Van Poll), de regering van de Republiek Indonesia (een ondoorvorschbaar complex van figuren op de voorgrond als Sjahrir en Soekarno en talrijke groepen en figuren op de achtergrond), de regering van de Republiek Oost-Indonesië (waarvan het bestaan, vreemd genoeg, niet door een accoord gelijk dat van Linggadjati werd bevestigd), de onlangs ingestelde regering van West-Borneo (waarbij de positie van Zuid- en Oost-Borneo nog ongeregeld blijft).

Nochtans is het gehele complex op het ogenblik te herleiden tot de drie gestelde vragen.

De eerste vraag: wil de Republiek Indonesia het accoord van Linggadjati nakomen? Tot op deze dag zijn de voortekenen zeer ongunstig. Er wordt door de leiding der Republiek niets gedaan, om de bitter-vijandige toon van pers, radio en vergaderingen op republikeins gebied te veranderen. De Republiek houdt nog duizenden Nederlanders in concentratiekampen gevangen. Er wordt niets gedaan om de talrijke loslopende legers en legertjes te ontbinden. Er wordt niet opgetreden tegen de benden der terroristen en extremisten. Het gehele binnenland van Java en Sumatra is nog steeds ontoegankelijk voor Nederlanders. De ondernemingen en de bezittingen van Nederlanders zijn nog altijd niet teruggegeven. Veiligheid bestaat alleen daar, waar de Nederlandse troepen zijn. Rust en orde en rechtszekerheid zijn alleen in die door onze soldaten beschermde gebieden verzekerd. Alle overleg gaat nog altijd met tegenwerking, chicanes en bedrog gepaard; zowel voor het eigen volk als voor het buitenland gaat men van de zijde der Republiek voort met kwade, kwaadwillige, anti-Nederlandse propaganda.

Het is mogelijk, dat er in de Republiek Indonesia groepen en figuren zijn, die oprecht willen samenwerken op de basis van Linggadjati. Het wordt dan echter tijd, dat zij zich laten gelden. Zij kunnen daar niet al te lang mee wachten; blijft die beslissing uit, dan zal gezocht moeten worden naar andere groepen en andere figuren, die tot die samenwerking wel bereid zijn.

De tweede vraag: vormt de Malino-overeenkomst voor de Buitengewesten een bruikbare basis? Wil zij het worden, dan zou allereerst een bekrachtiging door de Staten-Generaal van een welomschreven overeenkomst nodig zijn. Wil zij het blijven, dan zal vóór alles moeten blijken, welke volken zich in die nieuwe creatie van „Oost-Indonesia” werkelijk thuis voelen. Voor wat de Ambonnezen, de Menadonezen en de bevolking van Timor betreft, is dezer dagen overtuigend gebleken, dat zij zich daar niet in thuis voelen. Die volken wensen hechter banden; het is waarschijnlijk, dat hun verlangen door verscheidene andere volken van de archipel gedeeld wordt...

De proclamatie te Bandoeng van de Staat Pasoendan, onafhankelijk van de Republiek Indonesia, doch binnen het kader van de Verenigde Staten van Indonesië en van de Unie.

De derde vraag: moeten nieuwe figuren diegene vervangen, die tot dusverre het Indische beleid in Indië gevoerd hebben en waarvan zelfs hun blindste bewonderaars niet kunnen volhouden, dat het resultaat voor enig deel van het Koninkrijk of voor enig volk van Nederland en Indië gelukkig is geweest?

In Nederlandse regeringskringen is het antwoord op deze vraag reeds gegeven. Het juiste antwoord: er moeten nieuwe figuren komen. Dat is een gelukkig, moedgevend en hoopvol teken. Stof voor nieuwe bezorgdheid evenwel ligt in het feit, dat wel de voornemens terzake kort na het vertrek der ministers naar Indië bekend werden, maar dat van de uitvoering dier voornemens tot heden niets gebleken is...

De tijd gaat voort...

De Indische situatie is niet langer een zaak van Indië en van Nederland alleen. Een wereld, waarin vele volken op de rand van de honger leven, roept om Indië's producten. Roept om de Indische suiker, de Indische palmolie, de Indische copra. De Verenigde Staten maakten zich tot tolk van die wereld, toen zij zich kort geleden formeel tot onze regering wendden.

De tijd gaat voort...

Dezelfde Verenigde Staten zullen Nederland de geldmiddelen moeten verschaffen om zijn economische taak in Indië te hervatten. Zij zullen dat slechts doen, als Nederland kan garanderen, dat in Indië weer rust en orde heersen, veiligheid van bezit en zekerheid van recht.

De tijd gaat voort...

Onze nieuwe leidende figuren in Indië zullen het uiterste moeten beproeven, om de leiding der Republiek Indonesia te bewegen tot samenwerking op de grondslag van het accoord van Linggadjati. Nederland is daartoe volkomen en ten volle bereid. Het wil, op die basis, een taak vervullen waarin het belang van Indië vooropstaat. Voor samenwerking echter zijn twee partijen nodig. Zo de Republiek volhardt in een houding, waarin zij slechts tegenpartij wil zijn, zullen wij naar anderen moeten zoeken, die wel tot oprechte samenwerking bereid zijn. Elk volk heeft, als ieder mens, de vrienden die het verdient. Nederland zal in Indië zijn vele miljoenen vrienden terugvinden, zodra het toont, die te willen beschermen tegen terreur en willekeur. Nederland zal in de wereld zijn vrienden vinden, zodra het aantoont dat het enig alternatief van een in oprechte samenwerking met Nederland verbonden Indonesië en Indië is, dat een prooi wordt van terroristen, avonturiers en dwingelanden en een broeinest voor het communisme.

Hevige strijd in het Krawangse

Er blijken in het Krawangse, in West-Java, dagenlang zeer zware gevechten gevoerd te zijn, waarbij geen Nederlandse troepen betrokken waren. Terwijl van Nederlandse zijde in Indië daarover weinig vermeld werd, bevatte het te Batavia verschijnende Maleis-Chinese blad „Sin Po” een uitvoerig verslag over deze botsingen, waarbij de republikeinse geregelde troepen, de T.R.I., stredden tegen de strijdkrachten van de „Lasjkar Rajat” de „Hizboellah” en andere.

Over de oorzaak en het verloop der ongeregelheden wordt gemeld, dat sedert geruime tijd door de officiële instanties der republiek zuiveringsacties werden ondernomen tegen onverantwoordelijke elementen, ook in het leger, in verband met de terreur, die zij uitoefenden en de versterking der maatschappelijke orde in het algemeen.

Enige maanden geleden werd de „Kris” te Krawang en Rengasdengklok door de T.R.I. ontwapend en enige weken geleden gebeurde dit ook met de Lasjkar Rakjat van Tamboen. Het bleef niet daarbij, daar de Lasjkar Rakjat, Hizboellah, Banteng en andere troepen zich niet wilden overgeven en doen ontwapenen, zodat de T.R.I. gedwongen was tot krasser optreden. De T.R.I. was intussen versterkt met pas uit Djokjakarta te Krawang aangekomen troepen.

De gevechten vingen aan op de aloon-aloon te Krawang en werden voortgezet langs de grote weg van Tjinangoh tot Djohar. Eerst viel de T.R.I. de Lasjkar Rakjat te Tandjoengpoera aan, doch er werd geen tegenstand geboden en de Lasjkar Rakjat gaf zich over. In de nacht van Donderdag op Vrijdag hadden gevechten in het duister plaats, daar de Gebeo geen stroom mocht leveren. In die nacht loste de T.R.I. 12 mortierschoten op de kazerne van de Hizboellah-troepen, gelegen in de fabriek van Tjiong Njan Lim en op het hoofdkwartier van de Lasjkar Rakjat te Lamarin. Maar alle schoten misten; de kogels kwamen in de sawahs neer, een nabij het station. Door de Lasjkar Rakjat werd dit beantwoord met mortiervuur, ook met negatief resultaat.

Het vuur werd gaandeweg heviger; de hoofdkwartieren van Hizboellah en Lasjkar Rakjat in gang Bodjong werden bestormd en een deel der bezetting werd tot overgave gedwongen, de rest vluchtte. Bericht werd, dat in het huis van wijlen de heer Tjiong Goan Ho, dat door ongeregelde troepen bezet was, een mijn was gelegd met daar bovenop een hoop ontplofbare stoffen, De lont was reeds aangestoken en er bleven nog enige centimeters over, toen gelukkig een paar Japanners, die gewaarschuwd werden, toeschoten en de lont afsnijden konden, aldus de stad van vernieling reddend. Beide Japanners maakten zich ook verdienstelijk met het onschadelijk maken van een dynamietbom, geplant in gang Bodjong. Waren beide explosies gelukt, dan zou er niet veel van Krawang zijn overgebleven.

Intussen waren de „Biroewang Merah” (Rode Beren) van het „officieel Bureau” (Badan Resmi) dat zijn hoofdkwartier had opgeslagen in de woning van de heer Ho Tjiong Po, door de

Lasjkar Rakjat omsingeld. Slachtoffers van dit treffen lagen overal in sawahs, bij het voetbalveld en langs de spoorweg. Op het hevigst van de strijd kwamen troepen van het Strijdbureau (Buro Perdjoangan) van Klari en van Tjikampek opdagen om hun strijdmakkers te ontzetten en het gelukte hun ook de Lasjkar Rakjattroepen terug te slaan.

De strijd werd voortgezet bij Tjinangoh, Djohar en Waroeng Bamboe, van Donderdagavond tot Zaterdagmiddag. De ongeregelde troepen die zich overgaven werden voorlopig in de T.R.I. kazerne opgesloten, doch enigen wisten te ontvluchten met medeneming van wapens.

Drie à vierhonderd man van de Lasjkar Rakjat en andere ongeregelde troepen wisten naar de overkant van Teloek Djambe te ontsnappen om van daar de wildernis in te trekken met medeneming van hun wapens en vele honderden ontvluchtten naar afgelegen desa's. Deze ontkoming betekent een gevaar voor de bevolking, de Indonesische zowel als de Chinese, die nog in de desa's woont. Dit werd trouwens bewezen op Zondagmiddag, toen de huizen van verscheidene inwoners van Tjitanam en Pangkalan totaal leeggeplunderd werden.

Over de slachtoffers zegt de berichtgever dat tal van soldaten gedood zijn.

Verder meldt de berichtgever dat tal van Chinezen het slachtoffer werden van roof en plundering, want het gebied van Tjinango, Djobar en Lamarin was in de macht van de Lasjkar Rakjat en toen zij voor de T.R.I. wijken moesten, plunderden zij eerst de Chinese huizen, na de inwoners te hebben verjaagd.

Aan de strijd werd door de volgende partijen deelgenomen: van officiële zijde de T.R.I., de „Biroewang Merah”, het „Buro Perdjoangan” (strijdbureau), de militaire politie, de „Matjan Merah”, (rode tijgers) en de bijzondere politie (hulppolitie).

Van de kant der ongeregelde troepen: de Lasjkar Rakjat Hizboellah „Banteng Merah” (rode banteng) en „Banteng Item” (zwarte banteng), de B.P.R.I. (Barisan Pemberontakan Rakjat Indonesia — revolutionnaire volksstrijdkrachten), de Pesindo (Pemoeda sosialis Indonesia) e.a.

Omdat de T.R.I. en andere officieel erkende troepen beter opgeleid gedisciplineerd waren, kon de veel grotere tegenpartij in enkele dagen verspreid worden.

Indisch allerlei

Zwarte koersen

Op de „pasar oelang” (Glodok, Batavia) is de koers van het Japanse geld de laatste tijd opmerkelijk gestegen. Duizend Japane gulden, die twee weken geleden nog slechts f 23 oprachten, doen thans f 30, meldt de „Keng Po”. Het blad geeft voorts de volgende koersen (dd. 17 April): f 57 voor 100 rep. roepia's, f 67.50 voor 100 gulden Javase Bank-papier, f 31 voor het Australische pond, f 4.90 voor de Straits dollar, f 37 voor het Engelse pond en f 12.50 voor de Amerikaanse dollar. Op 10 Mei was de koers van de republikeinse gulden gedaald tot 40 N.I. centen.

De ministers Beel en Jonkman bij hun aankomst in Indië begroet.

Licht en schaduw

Bijdragen uit „De Nieuwsgier” tot de kennis van het leven in na-oorlogs Batavia:

Het komt herhaaldelijk voor dat auto's zelfs die in een nog ongeveer afsluitbare garage worden geborgen, des morgens worden aangetroffen, beroofd van alle vier wielen.

Benden, die in de buitenwijken opereren, gaan eveneens met de nodige zorgvuldigheid tewerk, in die zin, dat zij het slachtoffer zo grondig beroven van alles wat hij bezit, dat hij vaak alleen nog maar de pyama waarin hij slaapt, heeft om aan te trekken. Er zijn ook aangenamer trekken in dit beeld: een Indonesische sollicitant, die onlangs op sterven na dood om een baantje kwam vragen, kreeg van een goedgehartige collega die geen baantje maar wel een boterham met kaas te vergeven had, zijn lunch. Veertien dagen later kwam de sollicitant terug. Met een vette kip. Sedert u mij uw boterham afstond, zo ongeveer zeide hij, is het mij beter gegaan. Ik heb nu een baan. Mag ik u als bewijs van mijn dankbaarheid dit kippetje aanbieden?

Het valse geld

In Magelang is een hoog Indonesisch ambtenaar gearresteerd wegens medeplichtigheid in valse munterij, meldt Antara. Hij was belast met de kas van een der ministeries en had blijkbaar gelegenheid om vals geld, vervaardigd door een zekere Chinees, in omloop te brengen. In verband met deze arrestatie herinnert de republikeinse politie er aan, dat Yang Wei Phin verleden jaar Magelang heeft bezocht.

„Samenwerking”

Reeds sedert November 1945 zijn de spuikranen in de waterleiding naar Semarang bij de kruising van de Kali Karang, ca 10 km van het centrum der stad en 5 km van de demarcatielijn opengedraaid, zodat het water voor Semarang wegloopt en Semarang sindsdien geen water meer betreft uit het republikeins gebied bij Oengaran, zegt Aneta.

Daarom zijn er in de stad 11 artesische putten geboord ca 60 tot 100 m diep, die echter maar in een twintigste deel van de behoefte, die voor de oorlog 18.000 m³ per dag bedroeg,

ONZE VARENDE JAARVERGADERING NAAR ROTTERDAM OP 20 JUNI A.S.

Zoals in ons vorig nummer reeds is medegedeeld, wordt de jaarvergadering onzer Kon. Ver. Oost en West dit jaar buitengewoon aantrekkelijk. Zij wordt gehouden op Vrijdag 20 Juni, en begint des morgens om 11 uur aan boord van een schip van de Ned. Stoombootrederij, gemeerd dicht bij het Maasstation te Rotterdam. Om 12 uur precies wordt weggevoerd. De boottocht gaat over de Maas en de Nieuwe Waterweg tot Hoek van Holland; tussen de pieren wordt omgekeerd en omstreeks 4 uur zijn wij dan weer in Rotterdam terug. Zoals wij reeds mededeelden kan aan de boottocht worden deelgenomen door alle leden, hun echtgenoten, gasten, familieleden en introducés. De deelnemers hebben alleen de treinkosten en de verteringen aan boord te betalen; de boottocht wordt gratis aangeboden. Een beschrijving van de boottocht en van het vele, dat daarbij aanschouwd zal worden, gaven wij reeds. Het hoofdbestuur verheugt zich over het feit, dat wij ditmaal, twee jaar na Nederlands bevrijding, onze leden in naar wij hopen, zeer grote getale bijeen zullen zien aan boord van een Nederlands stoomschip in de stad, die voor Indië en Nederland beide zoveel betekent. Wij stellen ons veel voor van de vergadering zelve en van het gezellig samenzijn van zovele honderden, die verenigd zijn in onze vereniging en in hun gehechtheid aan het land, dat ons allen even dierbaar is als Nederland: Nederlands-Indië.

Ten slotte zij er aan herinnerd dat Uw opgave van deelneming met vermelding van het aantal personen voor 31 Mei in het bezit moet zijn van het hoofdbestuur der Kon. Ver. Oost en West, Dr. Kuiperstraat 5, den Haag, waarbij men verzocht wordt tevens op te geven of men voor eigen brood enz. wil zorgen, dan wel gebruik wil maken van hetgeen aan boord aan broodjes, croquettes, etc. tot matige prijs verkrijgbaar is.

kunnen voorzien. Door het droogleggen gedurende 1½ jaar van de leidingen zal het buizennet veel geleden hebben en men schat dat wanneer Semarang weer water kan betrekken uit de oorspronkelijke bronnen het verliespercentage in de beginne 50 % zal zijn. Men hoopt het buizennet binnen drie maanden geheel te kunnen herstellen. Ook de huisleidingen zullen veel geleden hebben, zodat wanneer de spuikranen zouden worden dichtgedraaid, men de eerste tijd zal moeten volstaan met kranen aan de meters. De bewoners van Semarang hopen dat de regering zeer spoedig over deze watervoorziening zal onderhandelen, in het belang van alle bevolkingsgroepen, inclusief de 160.000 Indonesiërs, die thans reeds 1½ jaar met een ernstig gebrek aan water kampen.

Dahlers vrijlating

Naar aanleiding van de vrijlating van Dahler schrijft „Onze Stem”, orgaan van het I.E.V., o.m.:

En wij herinneren ons ook, dat in September/November 1944 te Batavia de nog vrij zijnde Indische jongens van 15 tot 18 jaar zich voor registratie en ondervraging moesten melden bij het hoofd van het kantoor voor Peranakans, P. F. Dahler, en voor het alternatief werden gesteld: „pro Indonesisch en dus pro Nippon of contra”.

Wij herinneren ons, dat het gros verklaarde uiteraard niet contra Indonesisch te zijn, maar daarom zeer zeker niet pro Nippon, waarop ca. 350 van deze ferme knapen in Glodok werden geïnterneerd.

Negen en zeventig stierven er in korte tijd na een gruwelijk lijden. Wij hoorden van het kereltje, dat uitgeput door honger, slaag en dysenterie stierf in de armen van een celgenoot met de woorden: „Moeder, help toch, ik wil naar huis”.

Ruim twee honderd en vijftig kwamen in Augustus 1945 uit de cellen als skeletten, lichamelijk en geestelijk voor jaren, misschien voor hun leven, geknakt.

Na Batavia zouden Bandoeng, Semarang, Soerabaja en andere grote plaatsen volgen. Kempetei en Hoofd Kantoor Peranakans maakten zich gereed voor een tournee.

Dringende aangelegenheden en uiteindelijk de capitulatie van Nippon beletten een verdere uitvoering der pogingen de Indische jongen te brengen tot verraad....

Inderdaad, wij hebben zo het vermoeden, dat vrijlating van een Dahler, daar waar een Jaspers werd berecht, wel enige beroering zou wekken in de Indo-Europese gemeenschap!

Van der Steur-Jongens

Te Batavia is uit Djokja een trein met evacués aangekomen. Onder hen bevonden zich ongeveer 180 jongens uit het bekende gesticht van Pa van der Steur. Deze jongens zien er over het algemeen zeer slecht uit; het was hoog tijd, dat zij geëvacueerd werden.

Pensioenen en „backpay”

Blijkens mededelingen van de heer A. L. van Waardenburg, secretaris van het hoofdbestuur van de Nederlands-Indische Pensioenbond in een openbare vergadering op 27 April, zijn door de directeur van het departement van financiën, drs. L. C. Korthals, besprekingen gevoerd met de Nederlandse minister van financiën, waardoor het mogelijk is geworden, dat de ge-

pensionneerden, die zich in Nederland bevinden, de initiële betalingen in baar geld zullen ontvangen.

Door de bestaande economische omstandigheden is het onmogelijk de initiële betaling aan werkers en gepensionneerden in Indië in contanten te doen. Zulks zal geschieden door middel van inschrijving op de geblokkeerde rekening. Echter zal het mogelijk zijn uit die geblokkeerde rekening noodzakelijk gemaakte betalingen en inkopen te doen.

Desgevraagd werd deze mededeling van officiële zijde bevestigd. Deze regeling geldt niet alleen voor pensioenen, doch tevens voor de „back-pay”. Natuurlijk zou een betaling in contanten die een bedrag van 40 en 50 miljoen gulden ineens in omloop zou brengen, een groot gevaar voor inflatie opleveren. Wel zal het mogelijk zijn uit de geblokkeerde tegoeden betalingen te verrichten als bijvoorbeeld de verrekening van achterstallige premies op levensverzekeringen.

„Blank Australië”

In het Australische Huis van Afgevaardigden heeft de minister voor immigratie, Arthur Calwell, meegedeeld, dat Indonesiërs, die met Australische meisjes getrouwd zijn, op grond van de „blank Australië”-politiek het land zullen moeten verlaten. Hun vrouwen mogen echter voorlopig niet mee. De minister voegde hieraan toe, dat dit voorlopig verbod op verzoek van de Indonesische autoriteiten is ingesteld doch zeker geen permanent karakter draagt.

De betrokken Indonesiërs zijn tijdens de oorlog als leden van de Nederlandse strijdkrachten naar Australië gekomen en zullen naar Batavia worden teruggezonden.

Dezelfde voorstanders van een zó stringente „Blank Australië”-politiek, dat zelfs Indonesiërs, die met Australische vrouwen gehuwd zijn, niet in het land mogen blijven, laten toe dat rode havenarbeiders nog altijd de hervatting van het normale scheepvaartverkeer met Indië beletten....

Het Indonesisch Staatsburgerschap

Het Werkcomité van het Nationale Comité hechtte haar goedkeuring aan het voorstel om de termijn te verlengen voor het inbrengen van bezwaren tegen het Indonesisch staatsburgerschap voor Indo-Europeanen, Chinezen van Indonesische afkomst en andere Zuid-Oost Aziaten, tot 10 April 1948.

De republikeinse minister van justitie onthulde in zijn verklaring aan het werkcomité dat van de in het totaal 1.2 miljoen Chinezen, 240.000 Indo-Europeanen en 116.000 Zuid-Oost Aziaten tot dusver 2204 Chinezen, 48 Indo-Europeanen en 1 Zuid-Oost Aziat bezwaren hebben ingebracht.

In antwoord op door leden van het comité gestelde vragen verklaarde de minister van Justitie, dat het niet in het voordeel van de republiek Indonesië zou zijn om staatsburgers te hebben, die in werkelijkheid de bescherming van buitenlandse regeringen zoeken. De minister voegde hieraan nog toe, dat een verlenging van de termijn tot gevolg zal hebben, dat een zuiverder selectie zal worden gemaakt onder de groepen van gemengd bloed en ook zal de ware vaderlandsliefde beter tot uiting komen.

Met betrekking tot de in Indië wonende Chinese bevolkingsgroep verklaarde de minister van Justitie, dat het uiteindelijke voorstel tot verlenging van de termijn is gevolgd op besprekingen met en op verzoek van een Chinese vertegenwoordiger aan Premier Sjahrir.

Pasoendan los van de Republiek

Te Bandoeng is ,naar men weet, de beweging „Pasoendan“ overgegaan tot het stichten ener eigen regering voor de elf miljoen Soendanezen, los van de Republiek Indonesia, maar binnen het kader van de Unie. Men schreef daarover uit Bandoeng:

Zonder in beschouwing te willen treden van de kans van slagen, welke deze proclamatie heeft, achten wij haar als verschijnsel toch belangrijk genoeg om er alle aandacht aan te besteden.

Want het staat wel vast, dat wij hier te doen hebben met een beweging, die meer verspreid is en meer grond vindt in de gevoelens van de bevolking van de Soendalanden, dan men oppervlakkig zou verwachten, ook al komt deze beweging slechts tot haar recht waar geen republikeinse dreiging de meningsuiting overheerste. Vooropgesteld zij, dat „versnippering“ geenszins tot versterking der voorgenomen Verenigde Staten van Indonesië zou bijdragen. Men moet in dit geval echter de vraag stellen of de schepping van een staat Soenda als zodanig dient te worden aangemerkt; daarbij dient men zich er rekenschap van te geven of een federatie, bestaande uit de drie delen, die zich thans aftekenen inderdaad een werkelijk krachtig dan wel een bijzonder onevenwichtig geheel is. Borneo met 2 miljoen en Oost-Indonesië met 7 miljoen staan hier tegenover de republiek, die met rond 60 miljoen inwoners bovendien nog een politiek voert, welke beide eerstgenoemde delen gaarne terwille van een unitarisch ideaal om zeep zou helpen. Het zou dan ook naar onze mening aan de werkelijke, de innerlijke kracht van de federatie zeer ten goede komen, wanneer de uitwerking van haar principe een ietwat wijder spreiding kreeg, dan tot nog toe het geval is. Versnippering kan daaruit vooralsnog moeilijk worden afgeleid.

Het is echter evenzeer duidelijk, dat vorming van meer delen dan thans aanwezig, niet in het wilde weg kan geschieden. Zulke delen dienen voor hun bestaan aan bepaalde voorwaarden te voldoen. Voor wat de Soendalanden betreft, zijn deze voorwaarden in meer opzichten voorhanden. Cultureel, historisch en politiek hebben zij immer een eenheid gevormd, een eenheid, die zich zelfs tegen de kracht van het sterkste der Javaanse Hindoerijken, dat van Oost-Java, met succes in onafhankelijkheid kon handhaven. Onder de lijst der bezittingen van het machtige Modjopahit kwamen de Soendalanden niet voor; het verraad, dat plaats vond toen een dier grootste vorsten van Modjopahit de dochter van een Soendanese koning zou huwen, heeft er mede toe bijgedragen dat de Soendalanden zich sterker dan ooit tegen Javaanse overheersing kunnen te weer stellen. Geschiedde dit oorspronkelijk als een onafhankelijk Hindoerijk onder eigen Inheemse vorsten, later werd dit door een nieuw gevormd rijk, Padjadjaran, voortgezet. En eerst de val van dit rijk, zomede van de sultanaten Tjirebon en Bantam — waarbij tal van factoren zich gelden deden — bracht de Soendalanden ten slotte onder hetgeen zij als overheersing zijn gaan voelen.

De betoging van Pasoendan te Bandoeng. Op het spandoek staat te lezen: „Vernietig de Japanse Bacil. Ieve de Pasoendan! Toch Merdeka, doch geen anarchie maar een geordend land op democratische grondslag.“

Het is deze overheersing van Javaanse zijde, welke men in de Soendalenden thans weer vreest. Het is deze vrees die, naast verlangen naar behoud van eigen cultuur en eigen volksgemeenschap, aan de huidige Soendase onafhankelijkheidsbeweging ten grondslag ligt. Men wil zekerheid dat de Soendase zaken naar eigen opvatting zullen worden behandeld en behartigd en niet op de wijze, die men als afwijkend van in de aard en gewoonten als nieuwe overheersing voelen zou. Ten slotte is Soenda lang genoeg onafhankelijk geweest en heeft het in de latere jaren voldoende zijn eigen karakter bewaard om dit met grond te mogen verlangen.

De ethnologische verschillen met de overige delen van Java mogen dan wel al gering zijn, de eigen leefwijze heeft verschillen geschapen, die de Soendanees van de samenleving met de Javaan afkerig maken. Ook in de politieke activiteit, welke de jaren voor de Japanse bezetting kenmerkte, kwam dit tot uiting; zelfs in die organisatie, welke voor deze activiteit de grondslag legde, Boedi Oetomo, voelde men zich daarom niet thuis.

Zo zijn er dan cultureel, historisch, en politiek voldoende gronden aanwezig, waarbij de Soendalanden zich in hun beroep op artikel vier lid één van het Linggadjadi-accoord kunnen baseren. Een andere, zeer belangrijke factor is de economische. Hoe zich deze zou kunnen doen gelden, zal in hoge mate afhangen van de geografische begrenzing binnen welke het huidige onafhankelijkheidsstreven te realiseren zal blijken te zijn. Daarover kunnen wij dus thans nog niet oordelen. Daarom bepalen wij ons tot de opmerking, dat vorming van een staat, welke geen overwegend eigen economische bestaansmogelijkheden heeft, een ernstig probleem betekenen zou. Het felt echter, dat de promotors van een onafhankelijk Soenda met nadruk verzekeren, deze nieuwe staat slechts binnen het federatieve verband te willen zien, opent de mogelijkheid dat ook voor de economische factor een oplossing gevonden worden kan.

Onder een static-pajong en omgaven door hovelingen begeeft de Radja van Gowa zich naar de historische plaats der installatie.

Installatie van de Radja van Goa

Op 25 April is Padoeka Toean Andi Idjo Karaeng Lalolang Sultan Mohamad Abdulkadir Aidid met grote luister gekroond tot Radja van Gowa. Bij de plechtigheid waren president Soekawati en echtgenote, de commissaris van de Kroon, dr. W. Brouwer, alle minister van Oost Indonesië, vice-admiraal Pinke, alle leger- en marine-autoriteiten en burgerlijke hoogwaardigheidsbekleders aanwezig. Tevens gaven de vorsten van Zuidcelebes in adatklederdracht van hun belangstelling blijk.

Tienduizenden toeschouwers hadden zich verzameld rondom de historische plaats op de Tamalate, de binnenweg naar de hoofdweg tussen Makassar en de woonplaats van de vorst Soenggoemina, alwaar rondom de investituurstenen een priëlachtig ataphuis was gebouwd. Op het plein waren rondom in carréevorm tribunes gebouwd voor de zeer talrijke gasten. De Prins Bernhardkapel luisterde de feestelijkheid op en speelde tijdens de ceremoniële handelingen, zoals de binnenkomst van de vorst, die vooraf werd gegaan door hovelingen en vergezeld werd door een aantal hoogwaardigheidsbekleders, en na de kroning slechts mystieke rhythmische muziek, ten gehore gebracht door de drums en klarinetachtige blaasinstrumenten. Het hoogtepunt van dit ethnologisch hoogst interessante kroningsfeest werd gevormd door een korte toespraak van een van de hoogwaardigheidsbekleders, waarbij de bevolking antwoordde met „Sombangkoe” — mijn gehuldigde.

Een opvallend schouwspel werd gevormd door de aankomst van de vorstelijke stoet, die voorafgegaan werd door dragers van allerhande „poesaka” en geleid werd door twee vlaggendragers met zeer grote vlaggen, links het rood, wit en blauw en rechts de antieke vlag van Gowa, die ruim drie honderd jaar oud is.

De eigenlijke plechtigheid werd met negen kanonschoten besloten, waarna de vorst een toespraak hield, waarin hij onder meer Allah's zegen afsmeekte en de belofte aflegde, een goed vorst te zullen zijn.

Achtereenvolgens spraken hierna de minister van Binnenlandse Zaken, Anak Agoeng Gde Agoeng, die de nieuwe vorst namens zijn regering geluk wenste en de resident, de heer C. Lion Cachet, die releveerde, dat de keradjaan Gowa in 1937 hersteld werd, waarna de vorige vorst gedurende negen jaar als zelfbestuurder optrad en in September werd opgevolgd door de huidige radja na de tekening van de korte verklaring. Ook de resident bood de vorst zijn gelukwensen aan.

Na afloop van de plechtigheid werd door vele bewoners de aarde en grassprietjes rondom de investituurstenen meegenomen in de mening, dat deze door de aanraking met de kroningsstenen heilig waren geworden.

Misdadigers bij de T.R.I.

Meer dan honderd regeringscommuniqués en commentaren geeft het volgende bericht een helder beeld van de situatie in de „Republiek Indonesia”:

De Marinevoorlichtingsdienst geeft een uitvoerig verslag van het aanhouden door de R.P. 107 op 13 April van een republikeinse prauw, die bij onderzoek veertig gewapende terroristen bleek te vervoeren. Zoals bekend zijn hierbij twee Nederlandse matrozen gedood.

Aan dit verslag ontlene wij, dat bij het verhoor van de terroristen, die later door de „Batjan” gevankelijk naar Soerabaja waren gebracht, aan het licht kwam hoe bijna allen kortgeleden uit Indonesische gevangenissen waren vrijgelaten. Zij waren veroordeeld geweest voor moord, beroving, brandstichting tot straffen, die varieerden van levenslang tot twintig jaar. Alleen de aanvoerder der groep, een luitenant van de T.R.I. en zes leden van de bemanning, waren geen bevrijde misdadigers.

Onder de in beslag genomen documenten, bevond zich een aantal bewijzen van ontslag uit de gevangenis, die waren ondertekend door de directeur van de gevangenis in Sragen, Baharoedin, en waarin verwezen werd naar een decreet van de president dd. 14 November 1945.

Begin Maart 1947 waren de veroordeelden naar Tegal gebracht en vandaar naar Probolinggo. Hun werd gezegd, dat zij voor de republiek moesten werken. De luitenant van de T.R.I., Andi Amir, werd in April van dit jaar benoemd. In zijn zak had hij Japanse instructieboekjes over guerilla-oorlogvoering en het omgaan met mortieren en machinegeweren. Ook had hij een exemplaar van het Duitse boek „Wehrmachts-Psychologie” bij zich. Onder de veroordeelden waren er afkomstig uit de gevangenissen te Sragen en Tjipinang en die op Noesakambangan. Zij waren door de T.R.I. bestemd om naar Celebes te worden gezonden. Toen hen daar bleek, dat hun werk niet zo eenvoudig was als zij gedacht hadden, besloot luitenant Amir naar Java terug te keren, aldus dit verslag van de Marvo.

Het is de moeite waard vast te leggen, dat van de 40 militairen van de T.R.I., het officiele leger van de Republiek, slechts 7 personen een blanco strafregister hadden en dat de andere 33 alle moordenaars, rovers en brandstichters waren.

Comité tot zedelijke steunverlening aan Indische jonge mensen.

Een groot probleem voor de ouders in Indonesië, die hun kinderen naar Europa willen zenden, is het zoeken van een goed tehuis. Want daarvan hangt niet alleen het al dan niet slagen van het kind af op studiegebied, maar ook of het karakter in de goede richting wordt ontwikkeld en of omgang met de vertegenwoordigers van de gewenste kringen van de Westerse maatschappij is verkregen.

Op het gebied van de studie geeft de Studie-Commissie van de Kon. Ver. „Oost en West” alle mogelijk hulp en voorlichting. Op het andere gebied tracht het bovengenoemde comité de gewenste steun en hulp te verschaffen. Zijn gedelegeerde, de heer M. de Koning, Columbusstraat 134, Den Haag, heeft met zijn echtgenote, zich dit als levenstaak gesteld. Daar zijn woning slechts een beperkte ruimte biedt, heeft hij verschillende verzoeken om opname van kinderen tot zijn spijt moeten afwijzen. Zij zijn er echter in geslaagd voor de afgewezenen geschikte huisvesting te verkrijgen en onderhouden geregeld het contact met hen.

Het gastvrije huis van de familie De Koning staat voor een ieder open, ongeacht welk geloof hij of zij belijdt of welke politieke richting zij zijn toegedaan. Iedereen is hartelijk welkom.

Op de pasar te Bandoeng

Een typerend beeld van het tegenwoordige leven in Indië geeft een verhaaltje in het A.I.D. over een bezoek aan de grote pasar te Bandoeng.

Na geruime tijd Passer Baroe niet meer bezocht te hebben, zijn we er een dezer dagen weer eens heen gewandeld. Op ons gemak hebben wij de verschillende indrukken eens verwerkt, een praatje aangeknoopt met een welgedane kooplustige mevrouw hier, met een zorgelijk, van stalletje tot stalletje rondneuzende, huismoeder daar, zich inspannend om vooral niet te duur uit te zijn. Ach ja, een groot gezin en u begrijpt de rest. Maar meer keus hadden zij, dan toen wij een poos geleden hier waren, dat was zeker. Een belangrijk ruimere verscheidenheid van groenten en vruchten terwijl de stalletjes tot achter toe de passer vrijwel allemaal waren bezet.

Viel het toen tevens op hoe betrekkelijk gering vooral het Europese publiek vertegenwoordigd was, thans is het een behoorlijk „va et vient“.

Alles gaat ook gemakkelijker, minder stroef zouden we kunnen zeggen, zodat het loven en bieden prettiger afgaat, al zijn de prijzen nog niet, zoals men graag zou willen.

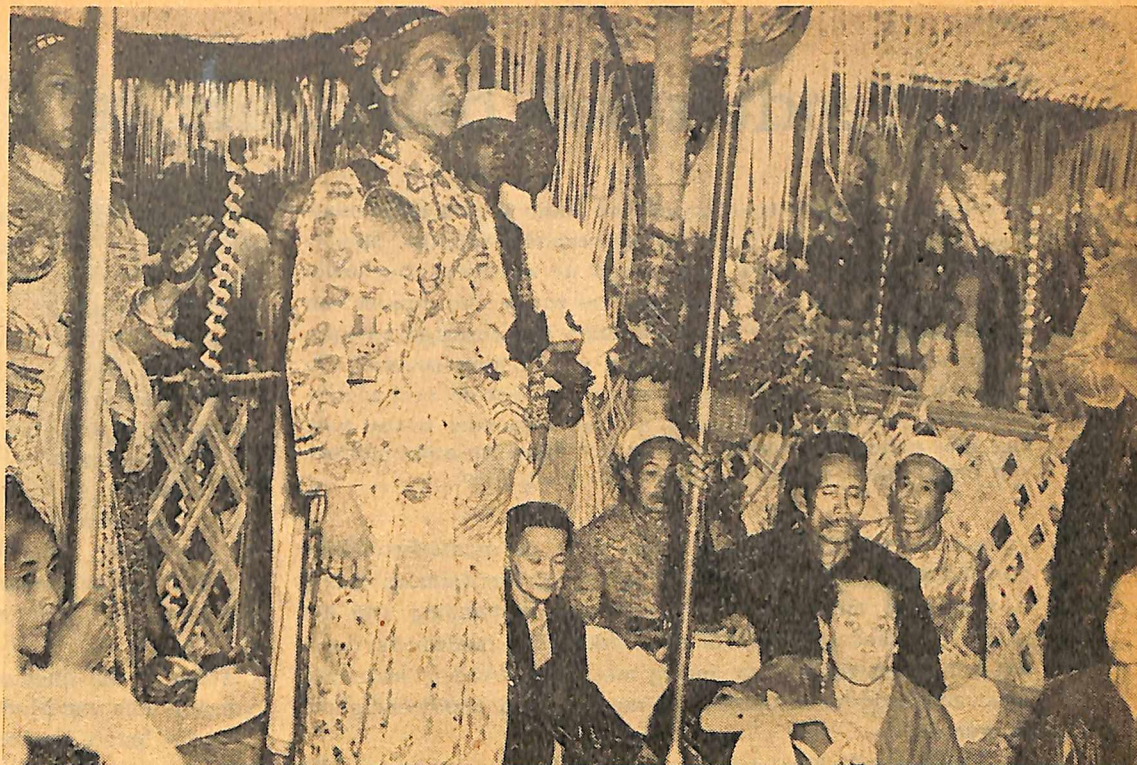
Toch is er al in verschillende verse consumptie-artikelen een belangrijke prijsdaling merkbaar, deels door de betere plant- en oogstmogelijkheden, deels door het verbeterde transport. En ook met de circulatie van het kleine wisselgeld, gaat het al heel wat vlotter. Voorlopig is er al aardig wat kopergeld in omloop. De standhouders worden dan ook geregeld in staat gesteld voor een bedrag van f 25 bij 's Lands kas te komen inwisselen.

Wij spraken daar van een niet onbelangrijke prijsdaling. Dit betrof vooral de verschillende groentensoorten. Om een voorbeeld te noemen: de kool noteerde op 21 dezer f 0.50 per stuk tegen f 1.25 een poos geleden. Zo ook de boontjes b.v. welke een duikeling maakten van f 1.20 naar f 0.50 per kilo. Alleen de klappers en dientengevolge de klapperolie blijven echt prijshoudend. Deze laatste noteert zelfs f 3.25 per flesch.

Ook de vruchten, waarvan de bron van aanvoer nog te beperkt is voor het grote afzetgebied, blijven hun prijzen nagenoeg behouden. Zo zal men f 1.25 tot f 2.— voor een goede tros gewone pisang moeten betalen en f 2.50 tot f 3.50 voor een extra mooie tros zg. Pisang Ambon.

Deze prijzen zijn natuurlijk globaal genomen en schommelen nog al eens afhankelijk van de mindere of meerdere aanvoer. Voor belangstellenden laten wij hieronder een lijstje volgen van de gemiddelde prijzen op 17 April. Zoals u ziet staan de eieren daar nog op f 0.85 per stuk geprijsd, terwijl ze op de 21ste weer waren gedaald tot f 0.70 en de rijst tot f 1.20 per kilo.

Wij zeiden hierboven dat wij belangrijk meer Europese kooplustigen zagen. Is hier de tot de Passer Baroe als eindpunt verlengde busroute van lijn 2 wellicht niet vreemd aan en de verbeterde vervoersmogelijkheden in het algemeen? Of is ook hier het gevoel van op weg zijn naar normaler omstandigheden onbewust de oorzaak? Ook de kleine winkeliers en

Mohamed Abdulkadir Aidid werd te Makasser met grote luister tot Radja van Gowa verheven. Aanwezig waren o.m. president Soekawati en echtgenote, de commissaris van de Kroon dr. M. Brouwer, alle ministers van Oost-Indonesië, vice-admiraal A. S. Pinke en talrijke marine-, leger- en burgerlijke hoogwaardigheidsbekleders.

stalletjesbazen leken toeschietelijker. Niet in het begin twee vrouwtjes van duidelijk Middenjavaanse origine, achter in een gezellig tentje met allerhande lekkernijen, die ons kijken en niet kopen maar half vonden. Dit werd tegenover elkaar in de eigen landstaal tot uiting gebracht, waarbij opmerkingen als „wat zet'ie een rare grote ogen op“ en „hij koopt toch niks, de lelijkerd“.

Toevallig kent uw wandelaar Midden-Java en de taal zeer goed. Zodat dus de verrassing voor de vrouwtjes en de verlegenheid groot was, toen hij eens in het Javaans en met de vereiste tongval navraag deed naar de deugdelijkheid van het tentoongestelde.

Een ander opvallend verschijnsel zijn de toenemende winkeltjes met „allerlei“. Ge kunt in deze miniatuuruitdragerijen zo gek niet verzinnen of ge vindt het er ergens tussen liggen. Glas-, koper-, porseleinwerk en nog veel meer. Het zou interessant zijn eens de afkomst van dit alles te weten te komen. Vermoedelijk hebben ze een zeer bewogen geschiedenis achter de rug!

Hier volgen dan de bovenaangekondigde prijzen van 17 April: aardappelen f 2.50; bruine bonen f 0.50; snijbonen f 0.80; kool f 3.—; wortelen f 0.40; sawie f 0.50; bajam f 0.15; kankoeng f 0.05; slada aer f 0.15; sla f 0.15; lobak f 0.03; ketimoen f 0.75; katjang pandjang idjo f 5.—; prei f 0.15; tereng f 0.10; laboe siem f 0.05; selderij f 0.05; rode lombok f 0.15 per stuk; groene lombok f 0.02 per stuk; rawit f 3.— per kilo; rode uien f 3.—; witte uien f 0.15 per stuk; ojong f 0.04; djagong f 0.08 per stuk; laboe f 0.12½ per stuk; tempe f 2.50 per kilo; mie f 3.50; ontjem f 0.50; klappers f 0.80 per stuk; tomaten f 0.80 per stuk; papaja f 0.75 p. stuk; jonge papaja f 0.10; pisang Ambon f 3.50 p. sisir; pisang soesoë f 1.25; pisang radja f 2.—; djeroeks f 0.10 per stuk; djeroek Bali f 0.50; djeroek nipis f 0.03 per stuk; katjang f 4.50 per kilo; klapperolie f 3.— per fles; eendeneieren f 0.75 per stuk; kippeneieren f 0.85 per stuk; rijst f 1.20 p. kilo; witte suiker f 6.— per kilo; rode suiker f 3.—; ongepelde djagong f 0.75; geitenvlees f 8.— per kilo; varkensvlees f 22.—; karkouwenvlees f 10.—; kippen f 14.50; manilla-eenden f 7.—; zoute vis f 8.—; ikan mas f 6.—.

Vijftienduizend bedelaars te Batavia

De bedelaarsmisère is iets, waaraan Batavia zich langzamerhand aangepast heeft. Althans, zij veronderstelt dit. Men is gewoon geraakt aan het gezicht van de zwervende en bedelende ongelukkigen, die zich thans op zowat alle punten van de stad ophouden, waar zij menen zich het gunstigst te kunnen opstellen voor het ontvangen van het etensafval van kazernes, pensions of gewone huizen dan wel de veel zeldzamer gift van de een of andere voorbijganger, wiens hart nog niet geheel versteend is door het dagelijks aanschouwen van het massale menselijke lijden om hem heen.

De onverschilligheid van velen voor de maatschappelijke verschoppeling, die om een bete broods of een aalmoes vraagt is vaak niet meer dan het gevolg van afstomping van het natuurlijke medegevoel voor de nooddruffige medemens, doordat het lijden geen uitzondering meer is geworden, maar een alom aanwezig verschijnsel, dat men als een noodwendigheid aanvaardt.

Zo is het ook hier, schreef het „Dagblad“ te Batavia. Het leger van bedelaars en bedelaressen, dat Batavia overstroomt, sedert welhaast langer dan een jaar, heeft de laatste tijd zodanige omvang genomen, dat eigenlijk iedereen enigszins verwonderd zou kijken, wanneer hij plotseling ontwaarde, dat zij verdwenen zouden zijn. Men loopt ze gewoon voorbij, zoals men elk ander mens voorbijloopt, slaat er geen acht meer op. Zij behoren tot het stadsbeeld, aldus heeft het sociaal bewustzijn der meesten dit stuk hoofdstedelijk leven verwerkt.

Een gevaar

En toch eist dit probleem ons aller aandacht. Want de meesten dezer stakkers zijn niet slechts een last voor zichzelf, maar zij bedreigen ook allen in hun omgeving als bron van vele infectieuze ziekten. Honger en uitputting hebben hun weerstandsvermogen vrijwel geheel ondermijnd. Bedekt met afzichtelijke zweren, lijdende aan malaria en vele andere tropische en venerische ziekten, kunnen ze zich nauwelijks voortbewegen. Talrijken, het einde voelende naderen, zoeken onder een boom aan de kant van de weg een plaatsje waar zij het verschrompelde lichaam, waaruit de laatste levenskracht is gevloten, neervlijen en wachten dan met Oosterse gelatenheid de genade van de dood af.

Men leze de politierapporten er eens op na; dagelijks treft men er in koud ambtelijke taal de vermelding aan, dat daar en daar het lijk van een onbekende Indonesiër werd gevonden, waarop geen sporen van geweld aanwezig waren, zodat de man of de vrouw vermoedelijk aan uitputting is bezweken. Het politierapport geeft een dagelijks gemiddelde van ongeveer tien dezer sterfgevallen, maar in werkelijkheid is het veel groter. Personen, die zich reeds geruime tijd met het bedelaarsvraagstuk hebben beziggehouden, verzekerden, dat dagelijks zeker enige malen tien zwervers van het aardse leven afscheid nemen.

Verschrikkelijke toestanden

Men treft de bedelaars nu vrijwel overal in de stad aan. Ganse dagen brengen zij op een zelfde plaats door. 's Nachts slapen zij onder de blote hemel of zoeken zij, zo mogelijk, beperkte beschutting tegen regen en wind onder een afdakje, in een grote ton of in een droge sloot. Hier en daar, zoals ten Oosten van de derde binnenhaven te Priok, bestaat zoiets

als een „bedelaarskolonie“ van eigen constructie. Het bouw-materiaal dat hiervoor gebruikt is, bestaat uit oude, weggegooide zakken, enkele takken of bamboes en verroeste blikken platen, hier en daar bijeengeschooierd. Dit architectonische bric-a-brac maakt niet eens meer de indruk van de behuizing van de primitieve mens, maar van iets onzegbaar verschrikkelijks, een reïncultuur van vuil en smerigheid. Men behoeft nog geen medicus te zijn om te beseffen welk een bedreiging voor de openbare gezondheid zulk een samenhoeken van verziekte en verzwakte individuen als deze bedelaars wel moet zijn. Men vrage zich niet wat het lot der bewoners is bij een flinke regenbui. Maar ook elders zijn deze stakkers zeker niet veel beter beschermd tegen de onbarmhartigheid der elementen. Hun ellende is onpeilbaar.

Waar al die ongelukkigen vandaan komen? Van heinde en ver, tot zelfs van Modjokerto, Kediri en Djombang. Zij zwerven door de lengte en breedte van de gehele Repoebliek om dan ten langen leste te Batavia de langgezochte Charitas te vinden, in welker liefdevolle armen zij voor enige ogenblikken vertroosting vinden.

Het bedelaarsprobleem beperkt zich echter niet enkel tot het verlenen van onmiddellijke en tijdelijke hulp aan de duizenden zwervers in onze stad, maar er dient voor hen naar een beter en sedentair bestaan te worden gestreefd, waardoor zij nuttige leden dezer samenleving kunnen worden. Daarvoor is de bedelaarskolonie Rustenburg opgericht, welke plaats biedt aan duizend mannen en vrouwen. Er zijn plannen om de capaciteit van deze kolonie uit te breiden tot vijf duizend en daarnaast te Tangerang eveneens een bedelaarskolonie te stichten, welke ruimte biedt aan zeven duizend lieden.

Evenwel zijn dit nog plannen, al mag men aan de verwezenlijking er van zeker niet wanhopen. Doch het zal zeker nog ettelijke maanden duren, voordat men zo ver is. Er is daarvoor nl. veel, zeer veel geld nodig. Het is een werk, waarmede bij het huidige hoge prijspeil van bouwmaterialen enige tonnen zullen zijn gemoeid.

Het is dan ook dringend nodig, dat de arbeid en belangstelling, om dit alles tot stand te brengen, zich niet tot de enkelingen bepalen, die zich steeds hebben doen kennen als toegewijde sociale werkers, maar dat hiervoor de gehele burgerij wordt ingeschakeld. Wanneer men een geldelijke bijdrage levert voor de bouw en de uitbreiding van deze bedelaarskolonies, dan helpt men niet slechts de duizenden misdeelden, zieken en zwakken, voor wie zij bestemd zijn, maar men handelt ook in eigen belang, zo spoorde het „Dagblad“ zijn lezers aan.

Nogmaals, er is nog zo heel veel te doen, hetgeen het noodzakelijk maakt, dat ook de overheid haar volle belangstelling richt op dit werk.

Het kwaad der bedelarij en zwerverij neemt hand over hand toe. Men schat het aantal bedelaars in Batavia op ongeveer vijftien duizend. Bij de ongeregelde toestanden op velerlei gebied, vooral in de binnenlanden, is uitbreiding van dit aantal zeer waarschijnlijk, wanneer er niet zeer krachtige en doeltreffende maatregelen worden genomen voor de bestrijding van dit na-oorlogse euvel, dat een kanker dreigt te worden, wanneer het dit niet reeds is, dat vreet aan de miljoenen samenleving van Batavia en omgeving.

Misschien klinkt deze titel pathetisch, maar wie onzer in de wereld buiten deze bospaden heeft de moeizame, plonsende stap van soldaten door dit moerassige oerbos gehoord? Of het felle ritsen van kapmessen door doornige lianenwarboel om zich baan te breken? Of de zuigende plons van dajongs in het modderbruine water van onbekende soengeis? En wie heeft er geweten, dat soms het ontzaglijke bladerdek zich opent boven een waterpoel of het oerpad van de Dajak?

Daarom, laten deze korte schetsen, zij het ook onder een pathetische titel, zijn als de korte, witte zonneflarden, die hier en daar doorbreken en vallen op de kleine, eenzame patrouille die hier door het land van de honderden vierkante kilometers moerasbos, blangs en donderende riams (stroomversnellingen) zwerft. En laat hen, de moede, bemodderde, zwijgende soldaten in het zonlicht van ons aller begrip en sympathie staan. Opdat hun recht wordt gedaan.

Aldus „Warga” in „Wapenbroeders”. Oelin, dat betekent ijzerhout. Maar het is het zondoorstoofde miniatuurvliegveldje van roodgebakken gravel waar zo enkele malen per week als bij vergissing de zilveren vogel komt verwaald uit de metaalkleurige hemel. De natuur rondom desolaat en vlak, maar naar het Noorden rijen zich de dorgroene heuvels aaneen, de beruchte „blangs”, eindeloos, eindeloos, tot zij zich in de wazige verten verliezen in de vage keten van het Meratoes-gebergte.

De goed-onderhouden, witte weg voert de andere kant op. Vijf-en-twintig kilometer vlak moerasland, waaruit soms doornig bos oprijst, of een verregende bevolkings-rubbertuin. Kleine nederzettingen met hoge, grappige kipbruggetjes en wildhouten paalwoningen temidden van modderbruin water dat soms stil staat in spiegelende plassen en soms stroomt met emotieloze apathie. Mooie mensen, recht van rug en met ronde schouders, zonder wonden en in een sfeer van zekere welstand. Een verademing na het wondgeslagen, ontredderde Java.

Soms ook lange zwartberookte barakken op de zoom tussen oerbos en kapstrook. Zuidborneo's rijkdom, hout en bevolkingsrubber hebben de Nomura-maatschappij hierheen gelokt; niet slechts de estates hier en daar wijzen daarop, maar ook de honderden en duizenden Romusha's, zwervers van een verloren vaderland, losgeslagen dorre bladeren van een overrijpe stam, vertellen de woordeloze historie.

Bandjermasin. Een stadje op palen aan de Soengai Marta-poera. Deze gladde, bruine rivier is de aorta van de stad; het prauwenleven krioelt en wemelt dooreen, geluidloos, verwarrend, honderden prauwtjes met marktgangers, reizigers, vissers, drijvende etensstalletjes. Aan de kaden roest enerzijds het bedrijfsleven van kantoren, opslagplaatsen en trucks, anderzijds liggen er de gouvernementsschuiten, huisboten, de sleep- en transportboten van het Rubberfonds en de B.P.M.,

soms komen er ook de kleinere oceaanschepen van de K.P.M. om bosproducten in te laden.

Er zijn winkelwijkjes in Bandjermasin, met de gewone schilderachtige slordigheid, witbestoft en heet en in duizend onbestemde geuren en kleuren. De wijken liggen open voor de wind; er zijn brede straten en huizen op ruime erven, grote kazernecomplexen, want met ruimte hoefde niet gewoekerd te worden. Voetbalveld, tennisbanen, een witte sociëteit. Door dit al lopen de blanke strepen van grachten en sloten, hoge witte bruggetjes. Vanwege de waslijntjes hier en daar een illusie van Giethoorn als de verrafelde klapperbomen er niet stonden en van verre geen brulaap schaterde.

Bandjermasin, stadje van water en prikkeldraad, schier berstend van mensen en hitte, die kaatst tussen hemel en aarde.

De militaire sociëteit. Het eerste wat opvalt na het khakige gekleurde Batavia zijn de vergoorde veldgroene uniformen en de pistolen op de heupen, zo weinig weten wij van Borneo. De bar is doortrokken van een zwetende mannelijke sfeer. Op dit hete middaguur wordt geborrelt, allen dooreen met de ellebogen op de bad achter kleine glaasjes gin.

Er zijn geen officieren, onderofficieren of manschappen. Alleen mannen onder elkaar in wederzijdse waardering en gezond-innerlijke discipline, die geen uiterlijk vertoon behoeft. De oetan en het moeras zijn harde maatstaven voor de beoordeling. In de twee uren tussen hen in achter telkens volgeschonken glaasjes tekenen zij het Zuidborneo voor mij uit. En het verbijsterende vermoeden komt dat hier tientallen epossen ongeschreven bleven.

Maar uit dit al sprongen enkele woorden naar voren, die in rake, felle tekening Borneo omlijnen.

Een trieste, vierkante kapitein met een nors bulldog-gezicht, zei, sprekende van zijn Inheemse soldaten met wonderlijke genegenheid: „Ik heb gemerkt, dat zij betere Nederlanders zijn dan wij”.

Een jonge tweede-luitenant, compagniecommandant honderden kilometers binnen het dichtbevolkte, gistende Hoeloe Soengei, zei met een verontschuldigde glimlach: „De kerels worden crazy in de oetan”.

Een verweerde sergeant, beroepsman van het KNIL, achttien jaren niet thuis geweest en met één obsessie: Mijn oude moeder nog éénmaal terugzien... zei: „Met verlof? Liever vandaag dan morgen, ze beloven van Juni, maarre... Niemand zeggen, hoor, anders tikken ze ons ook nog... als generaal Spoor ons beslist nog nodig heeft, mag het ook wel volgend jaar Juni zijn, wij doen wel mee...”

Een korporaal met bijna tandeloze mond, wat hem iets verbetens in het magere uiterlijk gaf, zei: „Wacht maar tot U de Barito in de koeala (monding) hebt horen zingen; precies die nonna Lorelei, dan laat Borneo u nooit meer los”. En door dit al en door al hun verhalen, trok de verontschuldigde glimlach: Misschien kankeren wij te veel, let er maar niet op.

En dit weet ik... ik weet dat zij niet eens de waarlijke betekenis van „kankeren” kennen. Dat hun bescheidenheid bijna een ondeugd is, omdat zij grote daden door het gordijn van de ontzaglijke oetan laten uitwissen zodat die verloren gaan voor de komende generaties.

Omdat zij (en niet zij alleen, maar al die vergeten, kleine eenheden in buitenposten) zwijgen en het laten bij een vage verwondering dat de schuld van het grote gebeuren in deze gewesten slechts geschreven wordt op rekening der Koninklijke Landmacht-bataljons. Omdat zij daardoor het begrip, de sympathie, en bovenal de waardering en de verplichting van het Nederlandse volk onthouden aan de eigen gelederen.

Dit is geen verwijt. Dit is slechts mijn eigen machteloos gevoel tegenover iets wat ik niet onder woorden kan brengen. Dat zich slechts, van deze plaats uit, laat uitdrukken in een saluut. En de belofte, dat ik van hen verhalen zal. Opdat een ieder wete.

De militaire situatie

Zo zelden krijgen wij in Nederland een volledig beeld van de militaire situatie in Indië, dat wij hieronder eens een legercommuniqué in extenso laten volgen. Het is het communiqué van 6 Mei 1947:

Medan: De sedert begin April gevoerde besprekingen tot verbetering van de algemene toestand in verband met de ondertekening van Linggadjati hebben nog steeds geen resultaat afgeworpen. Integendeel, de economische blokkade van de stad wordt verscherpt. Het herstel van de waterleiding heeft nog niet plaats gevonden.

Donderdag werd een Nederlandse patrouille in de Noord-sector met automatische wapenen beschoten. Na het terugvuren vluchtte de bende. Een Piper cub werd tot tweemaal toe beschoten. Overigens is de toestand rustig.

Padang: De Republikeinse troepen leven de order „Cease Fire” goed na. Evenwel is er een verscherping van de voedselblokkade te bespeuren. Wel is er enige verbetering ten aanzien van de kolenlevering. De toestand is over het algemeen rustig.

Palembang: De toestand is rustig.

Banka/Billiton: Hier worden bedreigingen geuit tegen Indonesische ambtenaren, die met Nederlanders samenwerken.

Oost-Borneo: In de buurt van Balikpapan valt het optreden van een bende te vermelden.

Zuid-Borneo: Er deden zich enige gevallen van terreur en moord voor, welke in de omgeving van Hoeloesoengi werden gepleegd.

Batavia: De toestand is rustig.

Buitenzorg: In de Westelijke sector worden door de Republikeinen wegen hersteld en de stellingen geslecht. In de Zuid-sector werpen de Republikeinen stellingen op.

Tjiandjoer: Er hadden twee beschietingen van Nederlandse patrouilles plaats.

Bandoeng: In het randgebied valt een opleving van Republikeinse activiteit te constateren. In de buurt van Padalarang werd een patrouille beschoten, waarna de aanvallers met verliezen werden verdreven. Er had brandstichting plaats, terwijl versperringen werden opgeworpen. Ten Noorden van Padalarang werden zes woningen verbrand. De daders, ca. 20 man gewapende T.R.I., vluchtten over de demarcatielijn.

De vluchtelingenstroom in de Zuid-sector houdt aan.

Semarang: De stellingenbouw binnen de 2 km-zône wordt op uitgebreide schaal voortgezet, terwijl de vaste posten bezet blijven, hetgeen in strijd is met de bepalingen van het bestand. Hier en daar worden kampongbewoners gedwongen mede te werken. De Indonesiërs melden verder het optreden van terroristen binnen de demarcatielijn. Vruchtenplukkers, buiten de demarcatielijn werden beschoten. Door een scherpe controle buiten de demarcatielijn wordt nog steeds getracht de handel met Semarang te verhinderen. Indonesiërs ondervinden herhaaldelijk overlast van terroristische elementen.

Soerabaja: Nederlandse patrouilles werden in de afgelopen week tot achtmaal toe beschoten, soms op hevige wijze, waarbij door Nederlandse artillerie werd teruggevuurd. Buiten de demarcatielijn wordt voortgegaan met het aanbrengen van vernielingen. Binnen de demarcatielijn deden zich enige gevallen voor van ontvoering en brandstichting.

Bali: In Midden-Bali valt een opleving van bende-activiteit te bespeuren. Verschillende gevallen van terreur tegenover de bevolking worden gemeld. Hierbij werden 9 desalieden gedood en vijf gewond, terwijl vijftig huizen benevens 4 ton aan oogst werden verbrand. In het Zuiden van dit eiland is de Nederlandse patrouillegang uitgebreid. Enkele arrestaties werden verricht en enkele lieden hebben zich vrijwillig gemeld.

Zuid-Celebes: In samenwerking met de Regering van Oost-Indonesië werden door vliegtuigen pamfletten verspreid inhoudende een waarschuwing om de verzetsactie te stoppen. Het voorlopig resultaat is een groot aantal vrijwillige meldingen.

Theefabrieken draaien weer

Boven Buitenzorg en Tjiandjoer, aan de weg over de Poentjaspas, draaien weer theefabrieken. Soedanese pluksters zijn aan het werk in de theetuinen en in enkele fabrieken zijn de machines in bedrijf en de grote ventilatoren. Doch voordat het zover was moest er heel wat werk verzet worden.

Gedurende de Japanse bezetting zijn de meeste theefabrieken stil komen te liggen, terwijl gemiddeld 35% van de aanplant gerooïd is. De Jappen hadden voor hun oorlogvoering geen behoefte aan thee. Hiervan hadden zij voldoende in hun eigen land. Vele theefabrieken werden in zijn geheel afgebroken en naar elders vervoerd. Andere weer zijn verbouwd om voor andere doeleinden te dienen. De grootste schade aan de theefabrieken is echter aangericht door de extremisten in de periode na de Japanse capitulatie. Zij deinsden in hun blinde haat nergens voor terug. De trieste puinhopen van fabrieken, zoals Marywattie, Sindanglaka, Pasir Djawa en vele andere zijn de getuigen van deze vernielzucht. Voor miljoenen aan waarde is in vlammen opgegaan. De theestruiken in de tuinen, die aan de verwaarlozing werden prijsgegeven en niet meer gesnoeid zijn, schoten intussen meters hoog op, tot 8 m toe.

Bij de rehabilitatie moet men beginnen de struiken op 45 cm boven de grond af te zagen, waarna ze vanzelf uitlopen en het jonge blad enige maanden later geplukt kan worden. Het snoeien van de dicht opeen staande theestruiken is een zwaar werk, wat maar langzaam vordert.

De eerste theefabriek, welke na de oorlog weer onder Nederlands beheer is gaan draaien, is de onderneming Gedeh van de Firma John Peet. Van de eerste pluk is een kistje thee aangeboden aan H.K.H. Prinses Juliana.

Spoedig daarop volgde de theefabrieken Goenoeng Mas, Tjikopo en Tjikanere. De laatste twee zijn ex-vijandelijke ondernemingen, de een voorheen Duits en de ander Japans bezit. Ze staan onder toezicht van het Ned. Indisch Beheers Instituut en worden geëxploiteerd door de Gouvernements landbouw Bedrijven (G.L.B.). Op verscheidene andere ondernemingen is men ook reeds bezig met snoei en verder onderhoud van de tuinen. Sommige fabrieken, zoals b.v. de theefabriek Tjikendi, die vrijwel intact is, op enkele drogers na, kunnen niet in bedrijf gesteld worden, omdat ze te dicht bij de demarcatielijn liggen.

Behartigingen belangen Evacués in geheel Indië.

BOEDELS, CLAIMS, EIGENDOMMEN, HUREN, enz.

Administratief-rechtelijke zaken:

Mr H. D. VAN WERKUM, Bernhardlaan 12, Bandoeng

H. E. DRIESSEN

Oud Chef-Geneesheer der
Billiton Maatschappij

VONDELSTRAAT 150, TE AMSTERDAM

is des Maandags
van 1—3 uur en
volgens afspraak

te consulteren

alleen en uitsluitend voor Malaria en
hare gevolgen.

Negatie van Linggadjadi

Het aantal gevallen, waarin van republikeinse zijde de bepalingen van Linggadjadi geschonden worden, vermeerderd met de dag. Een zeer typerend geval werd in Indië als volgt beoordeeld:

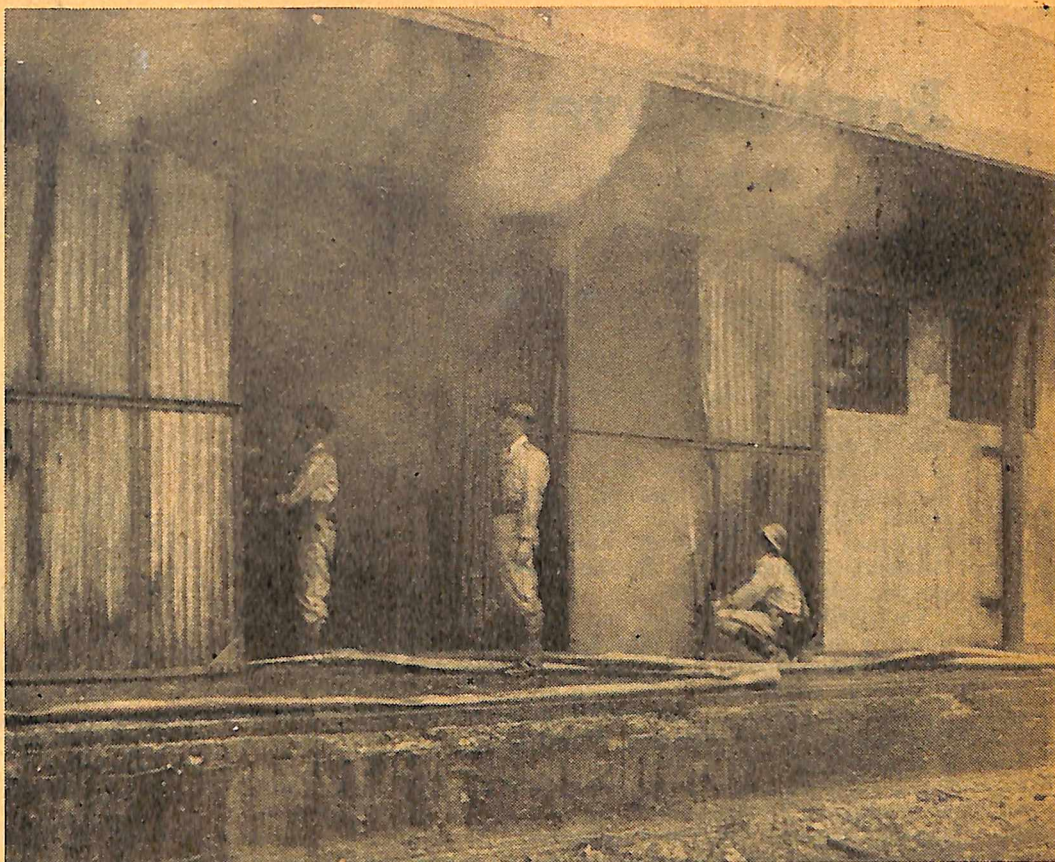
De gedwongen terugkeer naar Djokja van de republikeinse delegatie, die op uitnodiging van mr. Tadjoeidin Noor voorzitter van het Oostindonesisch parlement, de opening van dit parlement te Makassar zou bijwonen, vermeerderd de rij van incidenten, die het begin van de uitvoering van Linggadjadi schijnt te zullen kenmerken. Laat ons aannemen, dat incidenten niet altijd te voorkomen zijn. Het verschil van zienswijze, waarmee men bij de ondertekening genoegzaam heeft moeten nemen, brengt dit mee. Maar toch, dit speciale incident had wel voorkomen kunnen worden. Meer dan dat, het had voorkomen moeten worden. De manier, waarop het veroorzaakt werd, levert daarvoor het bewijs.

Wij recapitulieren de feiten. De voorzitter van het Oostindonesisch parlement nodigt de Republiek in Indonesië, waarmee men in de toekomst nauw zal moeten samenwerken uit, zich bij de opening van dit parlement te doen vertegenwoordigen. De Republiek accepteert dit en stelt een delegatie samen. En hierbij wordt de fout gemaakt, welke oorzaak is van het incident, welke de terugkeer dezer delegatie tengevolge had. Want men benoemde ook tot lid dezer delegatie: mr. Latuharhari, een door de Republiek aangestelde „gouverneur“ der Molukken, terwijl het, vooral na de ondertekening van Linggadjadi, toch wel zeer duidelijk is, dat de Republiek over de gebieden buiten die over welke haar gezag „de facto“ is erkend, niet de minste zeggenschap heeft....

Voor wij verder gaan, een opmerking: het is nuttig thans reeds even vast te leggen, dat de voorzitter van het Oostindonesisch parlement mr. Latuharhari natuurlijk niet heeft uitgenodigd. De uitnodiging betrof een republikeinse vertegenwoordiging en men pleegt daarbij geen bepaalde personen te noemen. De thans reeds opduikende poging vast te stellen, dat mr. Tadjoeidin Noor blijkbaar niet vrij is uit te nodigen, wie hij wil, zij hiermede beantwoordt voor zij resulteert in beschuldigingen van het „voortzetten der koloniale overheersing“ of iets dergelijks.

Terugkerende tot de hoofdzaak: de benoeming door de Republiek van de z.g. „Gouverneur der Molukken“ in de Republikeinse delegatie was natuurlijk fout. Het moest reeds tevoren duidelijk zijn, dat iemand, die dwars tegen Linggadjadi in, door de Republiek nog steeds al zodanig wordt beschouwd, moeilijk bij de opening van het parlement van de Staat Oostindonesië kon worden toegelaten. Want dit zou ten rechte voor die staat een slag in het aangezicht betekenen. Dit had men in de Republiek moeten begrijpen en ongetwijfeld heeft men het ook begrepen. Afgescheiden van het feit dat dit deze fout slechts ernstiger maakt, rijst tevens de vraag waarom zij dan, tegen beter weten in dus, toch werd begaan?

Wij hebben hier te doen met de consequente houding, welke men, ondanks de handtekeningen welke ook van republikeinse zijde onder Linggadjadi werden geplaatst, blijkbaar niet wenst te laten varen. Zij omvat, behalve het handhaven der formeel volstrekt onjuiste functie van mr. Latuharhari ook: de aanwezigheid in het Republikeins parlement van een groot aantal vertegenwoordigers der niet-Republikeinse gebieden, iets waarin, na de ondertekening van Linggadjadi, al evenmin verandering is gebracht.

Openlijk toegejuicht door Republikeinse bladen hebben extremisten te Tandjong Priok de pakhuizen in brand gestoken, welke de rubber en de copra bevatten, die naar Amerika zouden worden uitgevoerd ter vervanging van de in beslag genomen lading van de „Martin Behrmann“. Ook veel levensmiddelen, bestemd voor Indië zelf, werden een prooi der vlammen. „Een grote stap vooruit in ons streven“, schreef het officiële republikeinse weekblad „Inzicht“....

Wil men aan republikeinse zijde streven naar een unitarische Indonesische staat, welke t.z.t. de door Linggadjadi geaccepteerde federatieve figuur vervangen zal, dan is dat haar zaak. Maar dit zal dan toch moeten gebeuren met andere middelen, als waartoe men blijkbaar thans zijn toevlucht neemt. Want die wekken onvermijdelijk de indruk, dat men wil trachten om, ongeacht de eigen ondertekening, Linggadjadi te negeren en wel in het bijzonder artikel 2, dat luidt: de Nederlandse Regering en de Regering van de Republiek werken samen tot spoedige vestiging van een soevereine, democratische staat op federatieve grondslag, genaamd de Verenigde Staten van Indonesië. En in dit verband bezien is de aanwijzing van de „Gouverneur der Molukken“ als lid der delegatie, die de Republiek bij de opening van het Oostindonesisch parlement zou vertegenwoordigen, een fout. Een fout, die bovenal de schijn wekt, dat men heeft willen proberen hoe ver men wel gaan kon — geen onbekend verschijnsel overigens. Wel, men weet dat dan nu. Men zal niet kunnen gaan buiten datgene, wat Linggadjadi het „naakte“ Linggadjadi zo men wil, nadrukkelijk vastlegt.

Een ander voorbeeld van de houding van de Republiek:

In de republikeinse pers wordt de laatste weken geregeld geschreven, dat de Nederlanders „toch moeten toegeven.“ Men verwacht dit, omdat Nederland, naar men hoopt en meent, daartoe finacieel zou worden gedwongen. Het is deze mening, die men de laatste tijd in tal van Republikeinse organen beluisteren kan. En zelfs het officiële Republikeinse weekblad „Inzicht“ kan zich daarvan niet weerhouden, toen het over de brand in Priok, waarbij een groot deel van de lading van de „Behrman“ verloren ging, sprak als over „EEN GROTE STAP NAAR NEDERLANDS A.S. FINANCIËEL BANKROET EN EEN GROTE STAP VOORUIT IN ONS STREVEN NAAR ONZE ASPIRATIES EN IDEALEN“. dat dit blad buitendien nog schreef „gestolen goed gedijt niet“, waarbij het blad blijkbaar vergeet wie het eigenlijk gestolen heeft, en dit onverantwoordelijk geschrijf bovendien nog opsierde met de kop: „SCHITTEREND RESULTAAT VAN ONDERGRONDSE ACTIE“ is een vorm van ophitsing, welke ook de Nederlandse vrienden van de Republiek wel te denken moet geven.

Boeken over Indië

**Dr. G. W. Overdijkink, „Het Indonesische Problem”. Martinus Nijhoff, den Haag
Prijs f 2.50**

Dr. Overdijkink was afdelingshoofd bij de dienst der Oost-aziatische Zaken te Batavia. Hij streeft in zijn boek naar het geven van een objectief overzicht van de huidige situatie en van de wijze waarop zij ontstond. Hij wil, schrijft hij, een politiek gevoerd zien, welke alle rechten der Indonesiërs honoreert, doch ook de politieke, economische en culturele belangen van Nederland recht doet wedervaren. Hij streeft naar de grootst mogelijke objectiviteit en stelt voorop, dat dit niet eenvoudig is voor iemand uit Indië. „Menselijkerwijze uitgesloten voor mensen, wier naaste verwanten, man, vrouw of kinderen, door extremisten werden vermoord en wier eigendommen, luttele uit de Japanse rovershand gespaarde voorwerpen, werden geroofd”.

De schrijver zegt in zijn voorwoord, dat zijn vrouw en kinderen gespaard bleven, zijn bezittingen grotendeels door de Japanners en door plundersers verloren gingen, doch dat noch zijn gezin noch hemzelf van de zijde der extremisten iets is overkomen. Hij stelt deze persoonlijke ondervindingen voorop, daar zij van betekenis zijn voor wie in deze tijd objectieve beschouwingen wil geven.

Die geeft hij dan in enige hoofdstukken: de feodale inheemse maatschappij, de Nederlander tijdens de „koloniale” periode, de Japanse bezetting, en de Indonesische republiek. In zijn slotbeschouwing komt de schrijver tot de conclusie, dat samenwerking ook onder de nieuwe verhoudingen voor Nederland en Indië noodzakelijk is. In een narede concludeert hij:

„Met de ontworpen Unie, een geheel nieuwe staatkundige figuur, verwacht de Commissie-Generaal en de Nederlandse Regering, die haar heeft uitgezonden, de „psychologische ontspanning” te bewerkstelligen, die er moet zijn, alvorens er in geheel Indonesië werkelijk cordiale samenwerking kan zijn, hoopt zij, dat er een band zal zijn gelegd, die de tand des tijds zal kunnen doorstaan. Doch dit kan slechts worden waar gemaakt, als er zowel aan Nederlandse, als aan Indonesische zijde de mannen zijn, die, zij het deze, zij het een andere overeenkomst weten uit te voeren”.

**„Brieven van Opheffer”. — N.V. Leiter-Nypels,
Maastricht, 4e druk, 1947.**

Het is zeer opmerkelijk, dat van de Brieven van Opheffer, welke tientallen jaren geleden verschenen zijn, niet alleen enige jaren geleden een herdruk verscheen, doch thans, in 1947, zelfs een 4e druk. Zij verschijnt wederom onder auspiciën van onze Vereniging Oost en West en is van een voorrede door het Hoofdbestuur voorzien.

De tekst-uitgave geschiedde onder leiding van de heren dr. J. W. Meyer Ranneft, Prof. G. Gonggrijp en M. H. du Croo en de firma Leiter-Nypels zorgde opnieuw voor een keurige, goed-geïllustreerde uitgave.

Opheffer — de resident Gonggrijp — heeft het geheim bezeten tegelijk een moedig en eenvoudig man, een ervaren en menskundig bestuurder en een goed schrijver te zijn. Dr. Meyer Ranneft geeft in zijn inleiding een tweevoudige verklaring voor de sterke belangstelling, welke de laatste jaren voor deze Brieven van Opheffer in Nederland bestaat. Hij zegt, dat aan de ene kant diegenen er belang in stellen, die hun eigen ervaringen nog eens willen toetsen aan die, welke de schrijver met zoveel liefde, levendigheid en humor beschreef. Aan de andere kant willen velen nog eens het geheim geopenbaard zien van het contact tussen Indië's bevolking en Nederlands bestuur, het geheim, waarvan het bezit een der stevige grondslagen vormde voor Nederlands wonderlijk koloniaal succes.

Zo het ons vergund is aan dit tweetal een derde verklaring toe te voegen, zou het deze zijn: in de kringen der Nederlanders, die Indië kennen, groeit nog steeds de behoefte herinnerd te worden aan de in 1942 door de komst der Japanners afgesloten periode, de periode van Nederlandse werkzaamheid in Indië. Deze herinnering toch versterkt met de dag meer de overtuiging, dat wij, Indische Nederlanders, geen reden hebben om ons voor ons werk te schamen.

**Diet Kramer, „Vijf rovers en een rovershol”.
W. van Hoeve, den Haag.**

Het Indische kinderverhaal „Vijf rovers en een rovershol” is in 1941 al in Indië verschenen. Het is bestemd voor kinderen van 9—12 jaar. Het geeft met zijn aardige tekeningen door F. van Bommel ongetwijfeld ook thans aan vele ouders de gelegenheid hun kinderen van die leeftijd een geschenk te bieden, dat hen op aardige ongedwongen wijze over het kinderleven in Indië vertelt.

**Dr. R. Hamilton, „Bodemkundige kennis van
N.O.-Indië.” Kemink en Zoon, Utrecht, f 3.50.**

In de reeks „Tropengronden” geeft dr. R. Hamilton eerst een overzicht van topografie etc. van Indië in het algemeen. Hij beschrijft dan de resultaten van mineralogisch, röntgenologisch, psychisch, chemisch en dehydratie-onderzoek in een aantal delen van Indië. Een literatuurlijst is aan het werkje toegevoegd. Zoals prof. dr. E. C. J. Mohr in zijn inleiding zegt, is het werkje bestemd voor hen, die rechtstreeks met de bodem der tropen te doen hebben. Het geeft een grondslag voor de tropische bodemkunde, waarbij de schrijver is uitgegaan van talrijke experimentele gegevens, verzameld in eigen onderzoek.

**Dr. P. Peverelli, „Zorg voor de volksgezondheid
in Ned.-Indië”. — W. van Hoeve, den Haag.**

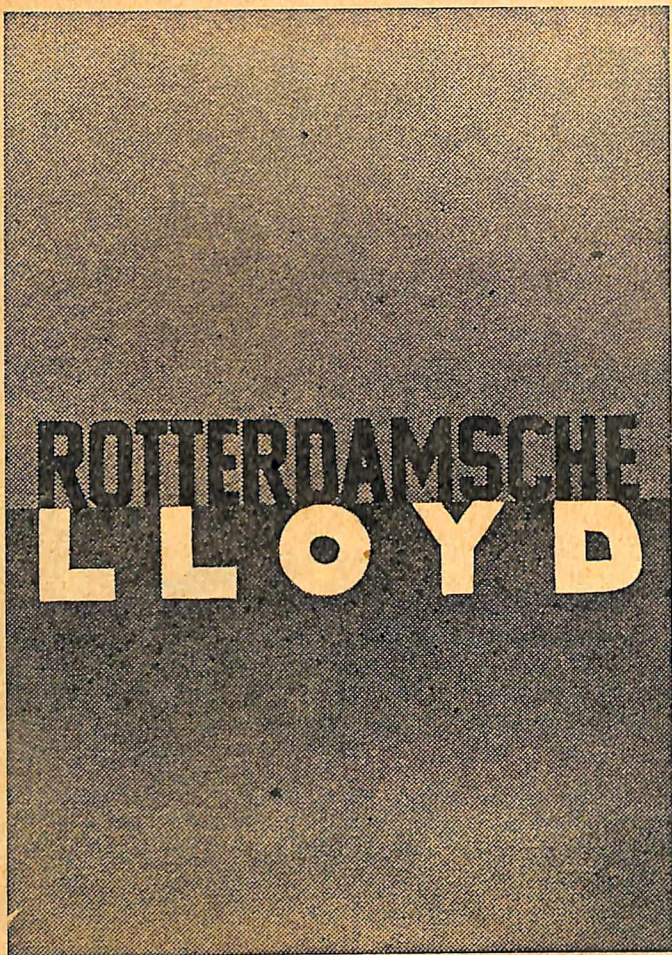
De lezer die Indië kent, zal weinig nieuws vinden in het boekje van dr. Peverelli. Hij zal er niettemin goed aan doen het zich aan te schaffen. Hij zal er eveneens goed werk aan doen het aan zijn vrienden ten geschenke te geven en hij doet er ten slotte zichzelf goed mede het eens terdege door te lezen. Want de zorg voor de volksgezondheid behoort tot het voortreffelijkste werk dat in Indië tijdens het Nederlands bewind verricht werd. Wanneer wij in deze dagen telkens weer van Indonesische zijde velerlei beschuldigingen moeten aanhoren, zijn wij geneigd de schouders op te halen. Wanneer wij ervaren, hoe bepaalde Nederlandse kringen daar geheel anders op reageren, ja, hoe zij geneigd zijn de Indische Nederlanders met verwijten te overstelpen, vervult ons dit met bitterheid en ergernis. Die Nederlanders zal men iets moeten vertellen over deze arbeid voor de volksgezondheid. Vermoedelijk zou het, gezien de graad hunner verblindings, niets helpen. Die Indonesiërs, die de lucht met hun jammerklachten en beschuldigingen vervullen, zou men dit boekje eveneens willen aanbevelen. Ook hen zou dit stellig niet overtuigen. Soms schijnt *niets* in staat de kloof te overbruggen, welke het weldenkende en redelijke deel van het Nederlandse volk inzake Indië van de verwaasden scheidt.

Wat echter die Indonesiërs betreft, schijnen velen te vergeten, dat vele millioenen hunner het feit dat zij bestaan, het feit dat zij niet gestorven zijn, het feit dat zij in leven bleven, puur en simpel te danken hebben aan het werk voor de volksgezondheid, door de Nederlanders voor hun volk verricht.

Het boekje van dr. Peverelli geeft over dit werk in zeer beknopte vorm alle denkbare gegevens. Wie het leest, zal, dunkt ons, allereerst doordrongen worden van die waarheid, die velen tot hun schande niet beseffen, van die kardinale waarheid omtrent het zegenrijke, levenbrengende werk van de dienst voor de Volksgezondheid in Indië, dat in de letterlijkste zin des woords millioenen Indonesiërs het leven heeft gered en waaraan millioenen het feit danken, dat zij thans in leven zijn. Eveneens zal de lezer instemmen met de conclusie van dr. Peverelli, die, na gezegd te hebben, dat thans niemand weet hoeveel of hoe weinig van het moeizaam opgebouwde werk nog over is en hoe velen, of hoe weinigen, van hen die het verzorgden, nog in leven zijn, concludeert:

„Wij weten, dat er opgebouwd zal moeten worden. Samen, de zonen van dit volk en wij, die het trachten op te heffen uit de bestaande nood, willen wij dat doen. En geen verschil in kleur, noch in godsdienst of politiek, zullen ons beletten, het allerbeste te geven, wat in ons vermogen ligt.

Gelukkig zij die daartoe geroepen worden”.

Indisch
Restaurant

„Waroeng Djawa”

Gev. Deynootplein 40,
Telefoon 557422 en 23

SCHEVENINGEN

In beschaafd Vrijz. Prot. gezin te Amersfoort
goed tehuis aangeboden aan 1 of 2 meisjes
wier ouders in Indië wonen of daarheen vertrekken

Goede referentie's.

Brieven onder 2357 Schefferdrukkerij Dordrecht.

AANGEBODEN in beschaafd milieu
te Amersfoort, Indische buurt,

Ged. gem. zonnige Zit-slaapkamer
met voll. pension aan heer of dame b.b.h.l.;
telefoon aanwezig.

Brieven onder 2358 Schefferdrukkerij Dordrecht.

N.V. Koninklijke Nederlandse Machinefabriek
v/h E. H. Begemann, Helmond

vraagt

Werkmeester

Bankwerkerij en Draalerij

Brieven met volledige inlichtingen en wensen aan de
Directie. Wegens sterfgeval directe in diensttreding
mogelijk.

Brengt leden aan!

Minimum contributie f 6,— per jaar

Tijdschriften voor Indië

Het hoofdbestuur van het Ned. Rode Kruis doet een beroep op
U ten behoeve van Uw land- en rijksgenoten in het verre
Oosten, die dringend behoefte hebben aan recente lectuur.
Helpt hen door een abonnement op dit blad af te sluiten
(door f 6,— te storten op gironummer 14574 van Oost en West)
ten name van de afd. BARK, Hoofdbestuur van het Ned. Rode
Kruis, Den Haag, dat voor onmiddellijke doorzending zorg draagt.
Adressering aan particulieren in Indië is niet mogelijk.

MESKER

PARKSTRAAT 10 - DEN HAAG

WONINGINRICHTING
BINNENHUISARCHITECTUUR

MIDDENSTANDSDIPLOMA. 52 eenvoudige, glashel-
dere schriftelijke lessen. Uity. correctie van huiswerk.
Eigen tentamens. Universitair gevormde cursusleiders.
Bij niet slagen geld terug. Cursusgeld contant f 70.— of
f 6.50 per 4 lessen. Wacht niet. Meldt U onmiddellijk
aan, dan kunt U in Maart 1947 nog examen doen.

Garage-monteur
(Bovag eisen)

Motorrijwiel-techniek
voor iedere motorrijder

Hogere Alg. Ontwikkeling
2 j. 104 lessen, 13 vakken

Muziekgeschiedenis
10 fraaie lessen

Relaties maken
nieuwe Amerikaanse
cursus, 10 lessen

Nationale Volks Universiteit - Haagse Onderwijs Instellingen
Willem de Zwijgerlaan 38, Den Haag. Vraagt prospectus

Sexuologie

wetenschappelijke cursus
o.l.v. arts. Alleen voor
volwassenen.
10 lesdictaten

Beleefdheidsleer

onze succes-cursus
10 lessen. f 10.—

Gelaatsverzorging

de cursus voor iedere
vrouw

ER IS
MAAR
EEN

Klokken-Dokter

in Den Haag, RUYSDAELSTRAAT 72-129

met de *grootste reparatie-inrichting*

op het gebied van antieke klokken

zoals: staande klokken met en zonder speel-
werk, Engelse tafelklokken met maan en
datum, Friese klokken, stoel- en staart-
klokken met en zonder maan en datum,
scheepjes enz.

Met de meest moderne uurwerken het aangewezen adres

ALLE ONDERDELEN VOORRADI

Telefoon
2 nummers
33.38.69
33.79.26

Unox

fijnste
vleeschwaren

UAI 0365

Engageert voor Uw Voorstellingen, Feesten, Partijen, het

„Musica Cabaret” van „MARTIN RIJKEN”

Uitsluitend prominente Ned. artisten en musici
Verstrekt U vrijblijvend alle gewenste inlichtingen

MARTIN RIJKEN

Artist en Ondernemer, Nieuwe Binnenweg 346b
ROTTERDAM (West) Telefoon 30126 (K 1800)

Programma's in iedere prijs en genre

J. & K. SMIT'S | Scheepswerven
KINDERDIJK | Machinefabrieken

Baggermaterieel

Goud- en Tinmolens

Zeesleepbooten

Vracht- en Passagiersschepen

Stoommachines

Scheeps- en Landketels

SMIT-M. A. N.

DIESELMOTOREN

Rotterdamsche Bankvereniging

*Een sterke schakel
in het Binnen- en Buitenlandsch
Betalingsverkeer*

210 VESTIGINGEN IN NEDERLAND

„Snatager” Bureau voor
Recherche en Informatie
's-Gravenhage

**INFORMATIES EN NASPORINGEN
OP ELK GEBIED**

Stationsweg 133c, Telefoon 116510—110565

Bij Uw bezoek
aan Rotterdam

„L' Ambassadeur”

ROCHUSSENSTRAAT 172
Cor van Eck

Stichting Indische Documenten